

استاندارد آموزش های ترویجی

پرورش گوسفند و بز

(تغذیه)

موضوع:

شناخت احتیاجات غذایی گوسفند و بز و

چگونگی تامین آن با استفاده از منابع غذایی منطقه

معاونت ترویج و مشارکت مردمی

۱۳۷۹/۳/۵

دفتر ترویج

۱۱۰

۱۳۷۹

مقدمه:

شناخت احتیاجات غذایی گوسفند و بز در شرایط مختلف فیزیولوژیک به منظور تغذیه صحیح و کافی و نیز استفاده بهینه از منابع غذایی موجود در منطقه به منظور تامین احتیاجات مزبور نقش بسزایی در حفظ سلامت گله و تولید فرآورده‌های مطلوب دامی دارد و عدم رعایت آن سبب ایجاد خسارت و عدم موفقیت در امر پرورش گوسفند می‌شود.

معرفی موضوع:

شناخت احتیاجات غذایی و چگونگی تامین آن موضوعی است آموزشی - ترویجی به منظور آموزش بهره‌برداران دامدار که طی آن فراگیران دانش فنی و مهارت‌های علمی و عملی لازم در این زمینه را کسب می‌نمایند.

اهمیت و ضرورت:

- حساسیت زیاد گوسفند به شرایط نامناسب تغذیه‌ای و زیانهای بالای ناشی از آن.
- ضرورت آگاهی از میزان احتیاجات غذایی برای تامین سلامت و تولید اقتصادی دام.
- متفاوت بودن میزان احتیاجات غذایی در شرایط مختلف فیزیولوژیک.
- تاثیر عوامل تضعیف کننده دام نظیر حمل و نقل و بیماری بر

میزان احتیاجات غذایی.

اهداف آموزشی:

الف - هدف کلی:

افزایش سطح آگاهی و دانش علمی و فنی فراگیران در خصوص شناخت و نحوه تامین احتیاجات غذایی گوسفند و بز براساس ظرفیت‌ها و امکانات غذایی موجود در هر منطقه.

ب - اهداف جزئی:

- ۱- افزایش دانش فراگیران در مورد نقش و اهمیت انرژی در حفظ سلامت و تولید دام.
- ۲- افزایش دانش فراگیران در خصوص منابع مختلف غذایی تامین کننده انرژی در هر منطقه.
- ۳- افزایش دانش فراگیران در مورد پروتئین و علائم کمبود تغذیه‌ای پروتئین در حیوان.
- ۴- افزایش دانش فراگیران در خصوص منابع مختلف غذایی تامین کننده پروتئین جیره غذایی گوسفند و بز در هر منطقه.
- ۵- افزایش دانش فراگیران در مورد نقش آب و عوامل تاثیرگذار بر مقدار مصرف آب.
- ۶- افزایش دانش فراگیران در خصوص عناصر معدنی و علایم افزایش و یا کاهش این عناصر در جیره غذایی.

۷- افزایش دانش فراگیران در خصوص نقش و ضرورت تامین ماده خشک جیره و شرایط مواد غذایی موجود در منطقه از نظر ماده خشک.

۸- افزایش دانش فراگیران در خصوص ویتامین‌ها و منابع غذایی تامین کننده آنها در منطقه.

ج - اهداف رفتاری:

دانش و مهارتهایی که فراگیران باید بعد از آموزش به آن دست یابند:

۱- اهمیت تامین انرژی در جیره غذایی دامها و نیز منابع غذایی تامین کننده آن در منطقه را بیان نمایند.

۲- ضرورت توجه به تامین پروتئین مورد نیاز دام و چگونگی تامین آن با توجه به منابع موجود در منطقه را توضیح دهند.

۳- ارتباط ماده خشک جیره با حفظ سلامت دستگاه گوارش و میزان احتیاجات غذایی دام را توضیح دهند.

۴- نقش عناصر معدنی و ویتامین‌ها در جیره غذایی و راههای تامین آن از طریق منابع موجود در منطقه را بیان نمایند.

۵- چگونگی تامین آب مورد نیاز دام را با توجه به شرایط منطقه (درجه حرارت، بارندگی، علوفه،...) و شرایط فیزیولوژیکی خود دام توضیح دهند.

ویژگیهای فراگیران:

- با توجه به محدود بودن زمان آموزش لازم است افرادی که حداکثر شرایط پذیرش را دارند انتخاب و آموزش داده شوند.
- بنابراین ویژگیهای اصلی فراگیران عبارت است از:
  - حتی الامکان دارای سواد خواندن و نوشتن باشند.
  - حداقل دارای ۲۰ و حداکثر ۶۰ سال سن باشند.
  - پرورش دهندگان گوسفند و بز باشند.

ویژگیهای آموزشگر:

- نسبت به موضوع تسلط کامل داشته باشد.
- حتی الامکان از افراد بومی و با گویش محلی آشنایی داشته باشد.
- از نظر تحصیلات باید دارای مدرک تحصیلی کاردانی به بالا باشد.
- حتی الامکان آشنا به فنون تدریس و آموزش بزرگسالان باشد.

مدت آموزش:

- بطور کلی زمان آموزش برای فراگیران در رابطه با موضوع فوق ۱۸۰ دقیقه پیش بینی شده است. (۱۸۰ دقیقه نظری و عملی).

مکان و زمان ارائه آموزش:

الف - مکان:

جهت آموزش فراگیران لازم است مکان در نظر گرفته شده نزدیک به محل کار فراگیران باشد تا آنها جهت آموزش دیدن مشکلات مربوطه را نداشته باشند. در هر صورت مکان باید شرایط لازم از جمله نور، تهویه مناسب، وسعت کافی به تعداد نفرات شرکت کننده، آرامش و... را دارا باشد با توصیف‌های فوق یکی از مکانهای زیر پیشنهاد می‌گردد:

- مدرسه روستا
- مسجد روستا
- مرکز ترویجی
- مرکز آموزش جهاد

ب - زمان:

با توجه به شرایط محیطی منطقه و فعالیت‌های فراگیران پیشنهاد می‌گردد استان متناسب با اوقات فراغت فراگیران اقدام به آموزش فوق نماید.

ارزیابی میزان آموخته‌های فراگیران

در هر برنامه آموزشی بمنتظر بررسی وضعیت میزان آموخته‌های فراگیران ارزیابی صورت می‌گیرد. ارزیابی آموخته‌های عملی بصورت انجام عملیات و ارزیابی

آموخته‌های نظری بصورت کتبی صورت می‌گیرد. ارزیابی در دو مرحله صورت می‌گیرد:

۱- ارزیابی قبل از شروع آموزش: آموزشگر برای سنجش دانش و تجارب فراگیران باید براساس سرفصلهای آموزشی فوق بمنظور تعیین رفتار ورودی فراگیران آزمون کتبی یا شفاهی بعمل آورد.

۲- ارزیابی در پایان آموزش: در پایان آموزش آموزشگر برای سنجش آموخته‌های فراگیران براساس سرفصلهای آموزشی فوق بمنظور تعیین رفتار حاصل شده در فراگیران آزمون کتبی یا شفاهی بعمل می‌آورد.

تذکر: سئوالات پیوست فقط بعنوان نمونه سؤال توسط تهیه کننده چارچوب طراحی گردیده که آموزشگر ملزم به استفاده از این سئوالات نمی‌باشد.

نمونه سنوالات ارزیابی فراگیران

- ۱- منابع غذایی تامین کننده انرژی و پروتئین موجود در منطقه را نام ببرید.
- ۲- در چه مراحل از رشد و تولید، دامها به انرژی بیشتری نیاز دارند؟
- ۳- پروتئین در افزایش باروری و تولید کدام دامها موثر است؟
- ۴- چه عواملی در منطقه سبب افزایش مصرف آب توسط دامها می‌گردد؟
- ۵- کدامیک از انواع عناصر معدنی و ویتامینی در منطقه کمبود دارند؟

جدول الگوی آموزشی شناخت احتیاجات غذایی کوسفند و بز و چگونگی تامین آن با استفاده از منابع غذایی منطقه

ردیف	عنوان سرفصل	روش اجرا		روش آرایه مطالب	سائمه‌های آموزشی	اوزموت‌جهیزات موردنیاز
		نظری	عملی			
۱	انرژی و منابع تامین کننده آن	۴۰ دقیقه	-	سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایت برد - اسلاید-فیلم	دستگاه اسلاید- ویدئو-تلویزیون
۲	پروتئین و منابع تامین کننده آن	۴۰ دقیقه	-	سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایت برد - اسلاید-فیلم	دستگاه اسلاید- ویدئو-تلویزیون
۳	آب و اهمیت آن	۳۰ دقیقه	-	سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایت‌برد-اسلاید	دستگاه اسلاید
۴	عناصر معدنی و ویتامین‌ها	۴۰ دقیقه	-	سخنرانی - پرسش و پاسخ	وایت‌برد-اسلاید	دستگاه اسلاید
۵	اهمیت تامین ماده خشک و وضعیت منابع غذایی منطقه از لحاظ ماده خشک	۳۰ دقیقه	-	سخنرانی - پرسش و پاسخ	-	-
	جمع ساعت تدریس	۱۸۰ دقیقه	-	-	-	-